

KOROŠKI SLOVENEK

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrletno: 1 RM — 2 Pf.; celoletno: 4 RM — 8 Pf.
Za Jugoslavijo četrletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

Führerjev zadnji poziv Angliji.

Minuli petek je Führer Velike Nemčije Adolf Hitler govoril v državnem zboru v Berlinu. Velepomembni govor je bil obračun o dosedanem vojskovanju in je izzvenel v počaščenje nemške vojske, ki si je v dosedanji vojni stekla izredne zasluge, in v poziv na naslov Anglije, naj si v zadnjem trenutku prišteje strašne žrtve predstoječega napada. Zaradi važnosti izvajanja prinašamo iz govora glavne misli in stavke.

Uvodno je prezident drž. zbora drž. maršal Göring pozval poslance, naj se v proslavo spomina vojnih žrtev Nemčije in Italije dvignejo s sedežev, nakar je predal besedo Führerju, ki je uvodno poudaril, da hoče v svojem govoru nazkazati zgodovinsko edinstvenost izvršenih bojev in zadnjič apelirati na razsodnost Anglije. Naglasil je še, da je revizija verzajskih pogodb točka narodno-socialističnega programa, kajti pogodbe leta 1918 bi morale nemški narod gospodarsko streti in kulturno uničiti. Vsi poizkusi demokratične Nemčije, da bi se enakopravnost nemškega naroda dosegla revizijskim potom, so se izjalovili in narodni socializem je bil prisiljen, da uveljavi te svoje zahteve tudi proti volji angleško-francoskih mogotcev.

Poljska.

Ljudem in prostozidarjem, vojnim industrialcem in dobičkarjem je bila vojna zaželjena. Poljska jim je doprinesla prvo žrtev. Angleško-francoski vojni hujskači so preprečili Mussolinijevo posredovanje za mir. V 18 dneh je bila poljska vojska razbita in Poljska strta.

Zapadne sile iščejo nova bojišča.

Nemčija je izvedela nato o angleško-francoskih namerah vmešavanja v rusko-finski spor. Istočasno so se pojavili predlogi, naj se zaneti vojni požar še na Balkanu in Mali Aziji in naj se Nemčiji prepreči dovoz ruskega in rumunskega petroleja in švedskega železa. Predvideno je bilo, da se angleške in francoske čete izkrcajo v važnih norveških oporiščih.

Norveška.

Norveška vlada je bila v dogovoru z zapadnimi velesilama. Da se prekrizajo angleški načrti, so nemške čete 9. aprila zasedle ozemlje, ki se razteza od Osla do Narvika. To je eno najdrznejših podjetij nemške vojne zgodovine. Norveški fjordi so postali grobišče angleških ladij, uspeh na severu pa je najprej zasluga čet iz Vzhodne marke.

Obračun na zapadu.

Norveška vojna še ni bila končana, ko so poročila na zapadu javljala opasnost položaja. Odločilno je postalo za Nemčijo dejstvo, da sta Belgija in Nizozemska pričeli kopičiti svojo vojsko na nemški meji. Začetkom maja je bilo računati z angleško-francoskim prodorom. 10. majnika so zato dobile nemške čete povelje, naj preidejo na zapadu v napad. Navidezno le je bilo težišče nemške vojske na njenem desnem krilu, pripravljen pa je bil sunek v desno krilo francosko-angleških motoriziranih oddelkov, nakar bi sledila zasedba obrežja do pristanišča Le Havre in prodor do švicarske meje, zaključek operacij pa bi bila zasedba obrežja do mesta Bordeaux. Da se je ta silni vojni načrt posrečil, je zasluga nemškega vojaka, ki se je naj-

boljše uveljavil. 10. majnika so prešle čete v napad, zasedle Nizozemsko, prodorle do Antwerpna in Lütticha, izsilile prehod preko reke Maas ter se s svojimi motornimi in oklopnimi divizijami bližale Rokavskemu zalivu. Uspehi le-teh operacij so bili odločilnih posledic za ves nadaljni potek vojne. Sprememba v francoskem vrhovnem poveljstvu je imela namen, da poživi odpor francoskih armad in resnično so se mogle nemške ofenzivne operacije nadaljevati šele, ko so nemški vojaki tod dokazali vse svoje zmožnosti. Padel je Pariz, pot do švicarske meje je bila odprta in nemške armade so obkrožile Maginotovo črto od zadaj. Tako se je posrečilo, da je bil francoski odpor razkasan na drobčke in prisiljen h predaji. Vse nemške armade so nato z motornimi in oklopnimi divizijami na čelu prodirale do Marseilla na levici in v smeri proti španski meji za mestom Bordeaux na desnici, uničile razkropljene dele francoske vojske in maršal Petain je v vojaško nevzdržnem položaju zaprosil za premirje.

Nemški pešci — najboljši!

Nemški pešci so v tej vojni dokazali, da so najboljša infanterija sveta. Z njimi je tekmovala artiljerija, pionirji in predvsem oddelki oklopnih in motornih čet. Tisoče bombnikov in strmoglavcev je v jutro 10. maja napadlo sovražna letališča in si v par dneh izvajalo premoč v zraku, katere ni več dalo iz rok. Nasprotna letala so delovala samo tam, kjer ni bilo nemških.

Stranka je krepila zaledje.

Vse to bi ne bilo izvedljivo brez delovanja narodno-socialistične stranke. Stranka je dala vojni svetovno-nazorno podlago ter zoperstavila interesom plutokracij socialno narodno občestvo. Njena zasluga je, da sta bili fronta in zaledje v tej vojni tesno povezani.

Odlikovanja zaslužnih vojskovodij.

Kancler je nato imenoval feldmaršala Göringa, ki si je stekel največje zasluge za stranko, državo in predvsem za podvig zračne vojske, za državnega maršala Velike Nemčije in ga odlikoval z velikim križem železnega križa. Nato je imenoval 12 novih general-feldmaršalov, 18 generalnih polkovnikov in 6 generalov ter poudaril, da s tem odlikovanjem časti celokupno nemško vojsko Velike Nemčije.

Italija — zvesta zaveznica.

Nar. soc. zunanje-politični program je predvideval prijateljstvo z Italijo in Anglijo. Kljub Führerjevemu prizadevanjem so poizkusi za sklenitev prijateljstva Nemčije z Anglijo spodleteli. Po zaslugi genialnega vodje Italije pa se je posrečilo združiti duševno slični revoluciji in združitve potrditi s krvjo. Samo Italija je Nemčijo razumela. Z vojno napovedjo je Italija zadrževala velike nasprotnikove sile in prispevala k spoznanju Francije, da je vsak odpor brezizgleden. Danes je sodelovanje obeh držav na vojaškem in političnem področju popolno in ob koncu sedanje vojne stoji vzajemna zmaga.

Kakšna bo bodočnost?

Velika Nemčija je v vojaškem pogledu danes - jačja ko kedaj prej. Proti Angliji je vpostavila fronto, ki sega od severnega tečaja do španske meje in pri tem je utrpela malenkostne izgube. Njena oborožitev je popolnejša in silnejša od one pred vojno na zapadu, tudi municije ima več kot v začetku. Njeni skladi železa in premoga so neomejeni, bogato je založena s kurivom. Nepregleden je plen. Odpirajo so največje možnosti v gospodarski otvoritvi zasedenega prostora. Nemčija in Italija regulirata in kontrolirata gospodarski prostor z 200 milijoni ljudi, od katerih je 70 milijonov samo gospodarsko zaposlenih. Glede prehrane je poskrbljeno za vsako vojno dobo. Nemški narod navdaja fanatična resnost plemena, ki ve za usodo, katera bi sledila porazu.

Nemško-ruski odnošaji so končno veljavno začrtani. Vsaka nada na poostritev odnošajev je otročja, kajti ne Nemčija in ne Rusija nista prekoračili interesnega ozemlja.

Iz Londona se čuje krik, da je treba vojno sedaj na vsak način nadaljevati. Churchill jo hoče nadaljevati, če bi poginila pri tem Anglija, iz Kanade. A v Kanado bi šli gospodje vojni interesenti, ljudstvo pa bi ostalo doma.

Zadnji poziv na Anglijo.

Če se vojna nadaljuje, bo uničen svetovni imperij. To ni bila nikdar namera Nemčije in Führerja, a vojna bi dovedla do popolnega uničenja ene obeh vojskujočih strank in ta stranka bi bila Anglija. Zato apeliram na razsodnost v Angliji. Ne vidim vzroka, zakaj naj bi se vojna nadaljevala, a pomilujem njene žrtve. Churchill naj smatra mojo izjavo za izraz bojazni,

vsekakor pa je olajšana moja vest pričoč bodočih dogodkov.

Čast brezimnim borcem!

Previdnost je blagoslovila sklepe in njihovo izvedbo. Sramota, ki se je pričela pred 22 leti v compiegnškem gozdu, je bila na istem mestu izbrisana. Odlikovani možje so dokazali svojo skrajno sposobnost, nič manj pa naj so časti deležni vsi oni nepoznani, ki so z zastavo svojega življenja narodu doprinesli zadnjo žrtev. Deutschland Sieg Heil!

Drž. maršal Göring: Zahvala gre samo Führerju!

V zaključnih besedah je drž. maršal Göring svečano poudaril, da je sodobni čudež mogoč le, ker stoji na čelu nemške armade največji nemški vojskovodja in na načelu nemške države njen največji državnik. „Ko je previdnost nemškemu narodu poklonila Adolfa Hitlerja, je poklicala Nemčijo k veliki bodočnosti in jo v to blagoslovila. Mi smo storili svojo dolžnost in smo srečni, da smo smeli slediti Adolfu Hitlerju, zahvala pa pritiče samo njemu!“

Anglija odgovarja: ne!

V pondeljek je odgovoril na Führerjev poziv angl. zunanji min. lord Halifax. Poziv je označil kot grožnjo, za kateri je Anglija nepristopna. „Vojno boho nadaljevali in če bi nas stala vse: hočemo živeti na svoj način...“, tako je v svojem govoru navažal. Nemški listi so k govoru pripomnili, da je z njim usoda Anglije zapečatenata.

Iz vojnih poročil.

V minulih dneh so nemška letala nadaljevala z bombnimi napadi na angleška pristanišča, letališča in druge vojne naprave. Napadom so sledili požari in eksplozije. V nedeljo je bilo sestreljenih 22 angleških letal, poškodovana je bila 1 križarka in dva rušilca. V pondeljek 22. t. m. beležijo nemška letala lep uspeh na morju, kjer so potopila 40.000 BRT, sestrelila pa 6 letal. V splošnem se opaža, da se napadi množijo. Angleška letala so napadala Bremen in Wismar in ubila več civilistov.

S sredozemskega bojišča beležimo italijansko-angleško pomorsko bitko pri Kreti 19. t. m., pri čemer je bila potopljena neka italijanska križarka, a tudi nasprotnik ni ostal brez škode. Naslednji dan so se udeleževala pretežno letala, ki so napadala sovražna oporišča.

Teden v besedi.

Führer in Mussolini sta izmenjala brzojavnim poštom zagotovila medsebojne zvestobe.

Anglija prevaža mezopotamski petrolej okoli Afrike, vsled česar je čutiti v deželi pomanjkanje te prevažne surovine.

Japonska ima novo vlado, kateri načeljuje knez Konoye, ki je odločen pristati Nemčije in Italije. V nastopnem govoru je naglasil potrebo najožjega sodelovanja med vojsko in prebivalstvom.

Roosevelt se je odločil, da kandidira tretjič za prezidenta Zedinjenih ameriških držav. Sodi se, da je njegova izvolitev v novembru zelo verjetna.

Angleški propagandni minister Duff Cooper je uvedel strogo cenzuro tiska.

Rumunija demobilizira vojake, ki pripadajo kmetijstvu, da omogoči delo okoli letine.

Vrhovni poveljnik nemške vojske
v glavnem stanu.

Hoffmann-Zander M.

Gornjem Rožu ljubeče skriva sinovo pismo iz daljnega Narvika in vsa začudena vprašuje za deželo, v kateri sijaje polnočno sonce. Osameli kotmirški materi, ki ji je vojna ugrabi edinca, žarijo oči v solzah in pritajenem ponosu, z žalostjo v srcu, a z zvrneno dušo nosi škofiški oče skrivnost, da ntu sin počiva nekje v Franciji. V podjunskih Rutah nam je pravil nek oče o dveh svojih sinovih, ki sta spoznala vso Poljsko in nato korakala v vsak v svojem regimentu skozi Belgijo in Flandrijo ter se danes nahajata nekje za Parizom. V kapelških hribih so družine s tremi in štirimi vojaki in očetje, bivši udeleženci svetovne vojne, so še ob tih skrbih kar zgovorni. Na Radišah skrbi bolešno mater, kedaj pride pojasnilo berlinskega urada Rdečega križa o stanu njenega sina-gospodarja.

Abotno in brezplodno je, če bi hoteli ugibati o številu slovenskih sinov in očetov v sivi vojaški suknji. Gotovo je le eno, da odstotek naših vojakov ni prav nič manjši kakor v nemškem narodu. Nadvse dragocena pa je za nas ugotovitev, da naši vojaki v dejanju dokazujejo, kako pojmuje Slovenec svojo zvestobo napram Veliki Nemčiji. Nihče se ne more spotikati nad tem, da raste v slovenskem ljudstvu vočigled vzornemu zadržanju sinov in očetov zdrava samozavest, ki dovoljuje ravnodušen spregled morebitnih krajevnih očitkov ali nevspečnosti.

Iz vojaških pisem razbiramo veliko njihovo zanimanje tudi za našo narodno družino. Čast fantom in možem, ki svojega naroda niso pozabili niti v kritičnih trenutkih! Materam in sestram se zahvaljujejo, da jih v njihovi odsotnosti dobro nadomeščajo ne samo v domačem gospodarstvu, marveč tudi v narodnem področju. Slovenstvo naših mater, žena in deklet bodi danes dvakratno trdno in iskreno! Mladino bodrijo vojaška pisma, naj bi postala vredna očetov in velikih bratov, ki zastavljajo za domovino svoje zdravje in življenje, in naj nikar ne odvrže njihovih svetih vzorov. Še nam v uredništvu naročajo poleg pozdravov, naj smo in ostanemo v neomajeni, zvesti službi za naroda duševno in gospodarsko blaginjo. Iz vseh pisem, prošenj, naročil in pozdravov pa zveni ena sama velika želja: naj bi ožja domovina tudi ob njihovem povratku ohranila svoje, tako drago in domače jim lice! Da bi družine in ves narod ostali z njimi v ozkem duševnem sožitju in jih ob vrnitvi radostno sprejeli in objeli. Ne bi bili mi vredni imena narod, če bi kedaj pozabili to njihovo veliko, upravičeno željo!

Vojni čas je združen z žrtvami in odpovedmi tudi v zaledju. Čuti jih vsaka družina in vsak posameznik. Mirno smemo zapisati, da je v slovenskem ljudstvu dovolj smisla za vojne prilike in zahteve. Narod ga nakazuje dan za dnem v miroljubnem in dobrovoljnem delu v kmetijstvu in obrti. Tod je treba sosedove pomoči, tam mora gospodinja prijemati za koso in oralo, tam spet je nujno podvojeno delo zaostalih domačih. Beležimo in če treba podpremo s trdnimi dokazi: gospodarsko delo našega podeželja se vrši nemoteno v dobrem starem redu, z gospodarskimi nujnostmi nikjer ne zaostajajo, tudi v vojnem času sprejema zemlja, kar ji gre. Kruha, četudi trdo priborjenega, črnega, bo dovolj za vse! V intenzivnem obdelovanju naših kmetij je nazoren dokaz, kako pojmujejo Slovenci gospodarsko stran svoje državljanske zvestobe.

Še v narodnem področju razbiramo velikodušnost in zaupanje. Organizacije, njihovi nositelji, tednik, mesečnik in kar je še organiziranega narodnega življenja, ohranja svoje dobro ime in svojo staro čast v današnji in jutrišnji dan. Za mnoge kulturne nujnosti je dovolj razumevanja, še za podvojeno žrtv na oltarju slovenskega naroda je smisla in veselja. Veliki čas je narodne vrste le še bolj strnil, zvezal je mlade in stare v ozko povezanost, dovolil je izraza narodni zavesti manj v izpovedi, a tembolj v občutju. Nedavno nam je ob sličnem razgovoru

dejal prijatelj iz naših hribov: v vojnem času le še bolj občutimo, da spadamo skupaj in da smo vsi bratje in sestre ene družine, medsebojno zvezane po govoric, duhu in usodi. Hvalježni smo mu za njegovo zlato besedo. S zavestjo izpolnjene dolžnosti, na-

rekovane po naravnem paragrafu, se dobro družijo iskrena vernost, ki se danes najbolje odraža v udanosti v Očetovo voljo, iz obeh pa izhaja osrečujoče občutje notranjega miru, največjega zaklada ne samo poedinčevega, marveč tudi narodnega. —ko.

Čirom naše zemlje

Iz moje mladosti.

Po Ivanu Cankarju.

Ko sem dovršil drugo šolsko leto, so me napravili za ministranta. Še zdaj se mi zdi, kakor da mi je prepojil srce in dušo tisti omamni vonj po žlahtnem kadilu. Nikoli poprej in nikoli pozneje nisem bil tako miren in srečen kakor v tistem blagoslovljenem letu.

Ob novi maši, ki jo je stregel mlad in lep gospod, sem služil za malega ministranta. Prenašal sem debelo in težko evangelijsko knjigo. Pot mi je lil curkoma po vročih licih. Truden nisem bil toliko, toda lačen. Takrat smo živeli ob koruznem močniku.

Po maši se je okrenil mladi gospod in se je sklonil k meni, ker sem bil majhen.

„Na, še ti!“

In dal mi je svetel groš, čisto nov.

Do tiste ure nisem še nikoli imel groša v roki. Groš je bil takrat bogastvo.

Prva misel v presilnem zavzetju je bila: „Teci k materi . . . mati se bo sama razjokala ob tolikem čudesu!“

Stopil sem iz zakristije na solnčno cesto. Tam, vse okrog cerkve in še globoko pod klanec so se vrstile stojnice druga za drugo. Bahavo obloženi so bili z vsemi sladkostmi tega sveta, bele platnene strehe so veselo poprftavale v toplem vetru. Kaj vse je bilo tam! Človek, poželi si, vzemi! Pomaranče, rumene in sočne kakor o Veliki noči; piškoti, bonboni vseh vrst, beli, rumeni, rdeči — kam bi posegla ta uboga roka? V veliki škatlji so bili datelji, svetili so se rosnji, vabili so, temnobakreni, zapeljivi, pregrešni. Kakšni so pač datelji v ustih?

„Saj imaš groš! Saj je tvoj ta groš, ki ga v pesti tiščiš!“

Sklonil sem se kakor pod udarcem teh misli. Srce mi je bilo težko in žalostno kakor nikoli in solnce samo ni več sijalo in ljudje so bili pusti in stojnice prazne.

Pod klancem sem se zaobrnil sunkoma. Tam je stalo drobno dekletce v kratkem pisanem krilu. Gledalo je modro predse, z obema tankima rokama je držalo datelj, en sam datelj; meso je bilo rumeno in sočno kakor med, kazalo se je dolgo, belo, navzdolž precepljeno jedro.

„Dajte mi dateljev!“ sem ukazal pred stojnico in sem trepetal v omotici.

„Za koliko?“ je vprašala debela ženska in posegla v škatljo.

„Za groš . . . za čisto nov groš!“

Ko sem tako odgovoril, se mi je zdelo, da je govoril za mojim hrbtom nekdo drug s čisto tujim, globokim in grdim glasom.

Datelji so bili mastni, takoj so se prijeli potne dlani. Pokusil sem prvega. Sočno cukreno meso se je prijelo tudi usten in zob. Izpljunil sem vse, gladko lupino, cukreno meso in precepljeno jedro. Nato sem tekkel po klancu in tiščal v pesti vso tisto nagusno, mastno kepo, dokler je nisem zalučil v potok ter si umil obedve roki.

Nato sem legel v travo in sem molil, da bi umrl.

Mati je koruzni močnik od dne do dne, od tedna do tedna; morda že več ne ve, da je bel kruh kje na svetu. In jaz jem datelje! Za groš dateljev, tistih rumenih, cukrenih! Na srcu mi je ležal kamen; težak je bil in strašen; in še solz je bilo sram, da bi mi segle v oči.

Prišel sem domov že dolgo po kosilu. Mati mi je prinesla ješprenja, ki sem ga jedel rad. Komaj sem pokusil, že sem položil na mizo leseno žlico, mrzel pot me je obilil curkoma po vsem životu.

„Kaj ti je?“ je vzkliknila mati vsa plaha. Nisem si je upal pogledati, ker sem vedel, da bi takoj umrl, če bi vi-

del tiste oči, ki so tako zvesto izpraševale, da se je človek izpovedal do kraja, ko sam ni vedel kako. Ali nagnila se je k meni, vzdignila mi je obraz z obema rokama in videl sem jo, vso belo, kakor od milosti božje obzarjeno.

„Mati, joj, mati!“

Udaril sem s čelom ob mizo in nisem vedel ničesar več. Ko sem se vzdramil, je bil materin obraz resen in bolan.

„Povej!“ je ukazala.

In izpovedal sem se kakor pred izpovednikom in Bogom samim.

„Dali so mi groš, čisto nov, svetel groš. Pa vam ga nisem prinesel, še povedati vam nisem mislil. Zapravil sem ga po hudobnem, dateljev sem si kupil! Nič ne bodite jezni, saj bom umrl!“

Takrat se je zgodilo nekaj jako čudnega. Mati me je prijela na rahlo za obedve roki, šla je z menoj preko izbe v kot pod razpelo, tam me je pokrižala trikrat po vrsti.

„Ti moj fant!“ je rekla. Nato je na glas zajokala, sam ne vem zakaj.

Krasna je ta naša zemlja ob Zilji, Dravi, na gorah, v Podjunji. Pevcu izvablja melodije osvobje lepote, slikarju pričara iz čopiča čarobne barve svoje narave, še naše fotografije je navdušila, da so z aparatom na lovu za nje-

Kje je ta kosček našega raja?
Odgovor nagradimo! fot. Linhart.

nimi krasotami. Pismeno in ustmeno pritrjujejo bralci našemu sklepu, da v vsaki številki našega tednika v sliki nakazujemo kos naše zemlje in njenega življenja na njej, pač z namenom, da bo naša ljubezen do slovenske zemlje in slovenskega življenja še zavednejša in iskrenejša. Dosedanji prispevki naših fotografov pričajo, da smo pri njih zadeli pravo struno in da ne bomo gledeli slik v nikaki zadregi. Vendar bomo veseli, če se dosedanji vrsti naših sotrudnikov pridružijo še novi in nam določijo svoje umetnine — saj je fotografija v našem času in njega tehniki res že umetnost, seve samo tedaj, če je okusno izbrana in tudi tehnično zadeta. — Današnja naša slika je nekaj posebnega. Kotiček našega paradiža kaže, cerkvico na višini, v vznožju pa v sadno drevje zapreženo vasico. Imena te naše vasice in tudi njene lege danes ne izdamo. Prijatelji naše lepe narave naj sami ugibajo o imenu in naj nam na kartici sporočijo svojo rešitev. Če bodo prav uganili, jih nagradimo z lepo knjigo, katera jih bo gotovo razveselila.

Izmed naših narviških junakov nas je minule dni obiskal rojak iz Pečnice France Warum, sedaj Gefreiter v nekem regimentu gorskih lovcev. Vojaško suknjo mu krasi železni križec 2. stopnje, razigranega obraza nam je pripovedal o čudoviti deželi na skrajnem severu. Na krovu rušilcev je prispel s svojimi tovariši v kraje polnočne sonca že meseca aprila v prvi vrsti junaške nemške vojske. Po par pomorskih spopadih z Angleži se je vrla četa izkrcala v pristanišču. Mesto Narvik bi po obsegu dosegalo naše Borovlje, po številu prebivalcev pa šteje v mirnem času do 10.000 oseb. Leži ob vznožju 1800 m visoke gore, na njegovih desni in levi se fjordi zarijejo še globoko v norveško celino.

Narviška pokrajina je hribovita goličava, katero krasijo manjši in večji brezovi gozdički. Nekako sredi majnika začne kopneti sneg in napoveduje se dan, trajajoč sedem do osem tednov. Sončna obla kroži okoli zemlje v obliki viseče spirale, podnevi dosega sončna toplota v poletju več stopinj kot v naših poletnih dneh, noči obseva severno sonce, da je mogoče pri normalni svetlobi prebirati časopise in celo fotografirati. Ljudstvo se hrani iz ribolova in trgovine. V poletju priženejo južni sosedje v te kraje svoje jelene-severnjake, ki jim nadomeščajo našo govejo živino. Narviške hiše so ponajveč lesene, elektrika služi za svetlobo, kuho in tudi v prometne svrhe. Železnica, ki prevažata dragoceno železno rudo iz švedske Kirune v narviško pristanišče, je električna. V tej svojevrstni deželi, polni čud in tajnosti, so se vršili srditi boji od 9. aprila do 8. junija. Kljub ogromni nasprotnikovi premoči so gorski lovci, ponajveč Korošci in Štajerci, pod poveljstvom hrabrega generalnega poročnika Dietla, vztrajali ob velikih nevšečnostih in končno želi zmago, katero občuduje ves svet. Po težkih naporih jim je bil privoščten drago zasluženi oddih, katerega je naš rojak preživel v svoji ožji domovini.

Drvo jo je podrlo. (St. Martin am Techelsberg — Dholica). 72 letna posestnica Suzana Rapatz, posestnica Ana Jurič in 13 letni Valentin Drahaschnig so podirali v gozdu neko bukev. Ženi sta se zaposlili z žaganjem in pred padcem se je dečko hotel prepričati, če se ne nahaja kdo v smeri, koder bi imelo drevo pasti. Nato sta z žaganjem nadaljevali, nenadno se drevo nagne v smeri, koder je stala Rapatz, iznenadena žena se je za trenutek zamudila in že jo je podrlo z vso svojo težo. Bila je mrtva na mestu.

St. Kanzian — Škocijan. V ponedeljek 15. t. m. so preč. g. župnik poročali mladega posestnika Šerjakove kmetije v Goreči vasi Gustlna Poljanca z Lizo Kačnik, pd. Rodafovo s Klopinja. Poroki je sledila poročna sv. maša in nato veselo svatovanje na ženinem domu. Svatovanja so se udeležili tudi mil. tinjski prošt Benetek in domači pevci. Mlademu paru mnogo sreče! — 27. junija smo pokopali nadučiteljevo ženo Jožefino Maklin, mater znane Maklinove družine. Rajna je dosegla 76 let. Bodi ji večni mir! — Klopinski jezero je tudi letos dobro obiskano, največ letoviščarjev je z Dunaja in Gradca.

Latschach — Loče ob Baškem jezeru. V sredo 17. t. m. smo pokopali na božji njivi sv. Urha spoštovanega posestnika Martina Samonika, pd. Sačnika. Po svoji lepi navadi je bil tudi zadnji nedeljo na poti h popoldanskemu blagoslovu. Grede pa se je onesvestil in v par trenutkih je umrl. Star je bil rajni 76 let. 50 let je gospodaril na svojem posestvu, vzgojil je s svojo ženo več hčera, ki so danes ugledne gospodinje. Pogrebne obrede sta opravila č. gg. dr. Ogris in Hani Maierhofer. Slednji je svak ranjkega hčera, ki gospodinji na lepem posestvu pri Kranjcu pod Jerbergom. Vsem prizadetim izrekamo iskreno sožalje, rajnemu očetju pa želimo večni mir!

Gospod Hani svojemu organistu na fronto:

„Tvoja karta me je zveselila, zanjo ti bodi ta zahvala mila: mi prosimo ljubega Boga, naj nam kmalu zmago da, da Jokej spet bo za organista, mežnarca pa Uršej tista, ki tudi mene v čisljih imā. Mežnar in fajmošter se imata rada, to je za vso našo faro najlepša nada. Ko boste spet prišli domov vsi vojaki, po veliki zmagi z veselimi koraki, vas bodo iskreno sprejeli farani, za to prosim Boga — gospod Hani.“

Drobiž: Na Žihpoljah je padel s tovrnoga avtomobila delavec Franc Schurl in se nevarno poškodoval. — Celovško gledališče je minulo soboto zaključilo svoje poletne predstave. — V Borovljah je umrl 82 letni puškar Martin Mischitz. — Koroška ima relativno največ družin, deležnih poročne podpore.

Nase gospodarstvo

Gospodar zemlje.

Smemo z vso gotovostjo trditi, da ostane kmet tudi steber bodočega gospodarskega in družabnega reda. Nemški narodni socializem posveča kmečkemu stanu vso svojo skrb in pozornost, ker ve, da je kmetijstvo korenina narodnega zdravja in predpogoj resnične narodne blaginje. Italijanski fašizem skuša vrste kmetov čim najbolj razširiti ter jim nudi številne ugodnosti, da jih čim bolj priveže na zemljo in si ustvari trden fundament svojega gospodarstva. Rusija je opustila zamisel razlastitve zemlje in izdatno podpira kmečki sloj, katerega delo množi bogastvo ruske države in katerega člani so dragocen materialističnega gospodarskega in družabnega reda. Še druge države se danes trudijo, da ohranijo kmeta trdnega in njegov rod zdrav ter si tako zagotovijo sigurno bodočnost.

Kdo je kmet? Po preprostem naravnem pojmovanju je kmet, kdor ima svojo zemljo, jo obdeluje, jo ljubi, od nje živi in zanjo živi. Pravi kmet je s svojo zemljo tako tesno povezan, da če zadene uima zemljo, boli njega bolj ko rana na njegovem telesu.

Vsako pošteno delo je častno in vredno. Kmečko delo je sicer lepo, a mnogokrat tudi trdo in često malenkostno. A njegov pomen za celoto je takoj viden, ker daje dovršeno gospodarsko vrednost, nudi ljudem uteho, moč in življenjsko vsebino. Pri nobenem drugem delu ni tako zelo razvidna korist bližnjemu in celoti. Zato pa navdaja uprav kmečko delo svojega delavca z veseljem in tihim zadoščanjem, ki odtehta neštete druge nevšečnosti in neprijetnosti.

Kmet živi stalno na svoji zemlji in s svojo zemljo. Njegova zemlja je trdna, zdrava, čista in bogata. Zemlja mu vceplja značilne poteze značaja, lastne samo kmetu. Kmečko delo vzgaja človeka in ga usposablja za resno življenjsko nalogo. Zato ima kmet jasno in trdno življenjsko modrost, ki je njemu večno merodajna, lepa in globoka. Ima svoj verski, družinski in npravni pravilnik. Pravi kmet ve, kaj hoče in kaj mora, zato je uglašen in umirjen, jassen in naraven. Doživlja Boga, naravo, lepoto, dobroto, resnico in pravico in je povsem nedostopen za razna miselna pretiravanja in duševne zablode. V nemirnih časih je kmet podoben nepremičnici, po kateri se meri nebesna širina in nebesna smer, vse ostalo pa je v vrvenju in trenju.

Kmet je lahko ponosen na svojo domačo kulturo, zrastle iz njegovih tal in iz njegovega dela. Sto in stotletja si jo je oblikoval in krojil, tako da se izraža v zunanjosti njegovega doma, v kmetovem nastopu in govorici, v njegovih pesmi in njegovem običaju, ja celo v njegovem obrazu in njega duši. Kmečka duša je pestra, globoka in duhovita. Presenečajo nas pregovori, polni stvarnosti in razumnosti, navdušijo pesmi, polne prelepe miline, zgrabijo nas preproste, a globokoumne pripovedke in povesti. Kmečki duh je poln ustvarjalne sile, čudovita je njegova vsestranost in globina.

Naj bi se kmetje sešobno danes zavedali svoje vrednosti! Poznamo in ljubimo božjo postavo, ostanimo ji zvesti tudi v velikem času! Učili smo se zvestobe narodu in domovini, nikar ne zaigramo zvestobe z malopridnostjo! Zemljo imamo, ki nam je zvesta in dobra, obdelujmo jo, da bomo zdravi in veseli! To je danes v dejanju prikazana stanovska zavednost, v tem je pravi kmečki ponos! Rodovi za nami nam bodo zanj in za podedovano zemljo hvaležni.

... že ajda zori!

Ajda je naše prednike reševala lakote. Pridelovali so je več ko dandanes pšenice, pridno so uživali ajdove jedi in ajdovo pašo privoščili svojim sončnim muham. Po francoskih bojih so naši kraji dobili ajdino seme iz Češke, ki sicer bolj obrodi, a daje slab-

šo, zelenkasto in mehko moko. V zadnjem času se spet posveča ajdi večja skrb.

Ajdova moka se glede redilnosti lahko kosa z najboljšo pšenično. Vsebuje 9.94 beljakovin, 44.12 škroba, 46.34% sladkorja, gume in staničevja. Ajdove jedi se lahko prebavijo. Amerikancem so ajdov šartelj, štruklji in žgancji prava rajska muzika. Tirolci nadvse ljubijo ajdove žgance. Ajdove jedi poživijo in redijo kri. Ajdov med se prilega opešanim bolnikom, zdravi pljuča, odpravlja kašelj in nadohu. V hudih letih so celo ajdove otrobe mlieli za kruh in si pomagali z ajdino korenino.

Prepovedano je kajenje v hlevih in skednjih. V veljavi je odredba, ki pravi, da se kaznuje z globo do 150 RM oz. 14 dnevnim zaporom, kdor bi kadil v skednju ali hlevu. Škoda po požarih iz neprevidnosti gre v težke milijone in je v vojnem času dvakratno občutna. Gospodarji so odgovorni za to, da se prepoved strogo izvaja posebno v času, ko so pri delu tudi pomočniki iz mest in drugih poklicev.

Nikar sadja v vojaških pošiljkah! Izkazalo se je, da svojci vojakom kaj radi pošiljajo domače sadje, bodisi črnejše, i. dr. Četudi ostanejo zavojčki nepoškodovani, vendar začne sadje z ozirom na dolgotrajno pošto gniti ter postane manj — ali celo ničvredno.

Kako je s prehrano prostovoljnih pomočnikov v kmetijstvu? Na deželo so došli visokošolci pomagat spravljat pridelek. Še drugi meščani so se morda prijavili. Gospodarji se vprašujejo, kako je prehrano, oziroma živilskimi nakaznicami le-teh delavcev. Pristojni urad je to vprašanje rešil tako: delavce, ki so zaposleni na kmetiji največ teden dni, hrani kmet iz svojega in se mu na nakaznice izdana živila vpišejo v dobro, tako da dobi pri novi izdaji živilskih nakaznic toliko odrezkov več. Če pa so delavci zaposleni nad teden dni, oddajo gospodarju odrezke živilskih nakaznic in sicer za dan in osebo 150 g moke ali kruha, 50 g mesa in 25 g surovega masla ali masti.

Največ goveje živine v Nemčiji ima Bavarska, sledijo Vzhodna marka, Hanoveranska, Šlezija in Vzhodna Prusija. Svinjereja je najbolj razširjena na Hanoveranskem, v Vzhodni marki, Bavarski in Pomorjanskem. Ovčjereja cveti v Saški in na Pomorjanskem, kozjereja pa v gorskih predelih Vzhodne marke in Sudetih. Perutnine imajo največ Bavarska, Vzhodna marka, Hanoveranska.

Za sončnice je čas setve tudi še v juliju. Skrbna gospodinja bo v svojem vrtu zasadila vsaj pest sončnih jedrc. Rože bodo krasile vrt, iz jedrc pa bo dobila olja, ki bo sijajen pridatek v domačem gospodinjstvu. Edini škodljivci sončnic so ptiči, katerim sočna jedrca izredno prijaajo. Teh se je pač treba ubraniti, sicer bo fino sončno olje steklo po malih želodčkih.

Ribizlji so pri nas znani izza 15. stoletja. Iz Amerike smo pozneje dobili vrtno jagode in buče. Izza najstarejše dobe so pri nas češnje, hruške, jabolka, dočim so se naši predniki pred dobrim tisočletjem „še“ seznanili z breskvami.

Povprečni letni zaslužek je graški kmetijski zavarovanjski urad določil za gozdne delavce, žagarje, sirarje, molzce in vrtnarje (pod 16 in nad 75 let) 600, (16—21, 60—75 let) 900 in 1260 RM (21—60 let), za gozdne kulturne delavce in ostale v kmetijstvu in gozdarstvu zaposlene (pod 16 in nad 75 let) 390, ženske 300, (od 16 do 21, od 60—75 let) 540 mark moški, 450 RM ženske, od 21—60 let 720, 600 RM, za podjetnike in zakonske druge (pod 16 in nad 75 let) 270, 210, (16 do 21, 60 do 75 let) 450, 390 RM, (21 do 60 let) 540, 480 mark.

Celovške živinske cene v juliju: Biki AA 93, C 63, voli AA 101, krave A 85, B 77, C 65, D 46, svinje (150 kg in več) 124, (135 do 149.5 kg) 122, (120 do 134.5 kg) 120, (90 do 119.5 kg) 116, (80 do 89.5 kg) 116, (60 do 79.5 kg) 106, (pod 60 kg) 106, teleta 110 do 150, ovce 130 do 160 pf za kg žive teže.

Zanimivosti iz vsega sveta.

O priliki tretje obletnice, odkar je izbruhnila vojska med Japonci in Kitajci, je objavil tiskovni oddelek japonskega cesarskega glavnega stana pregled, ki pove, da se japonske bojne črte raztezajo več ko 4500 km daleč, tako da obsega ozemlje, ki so ga zasedle japonske bojne sile, vsega skupaj 1,600.000 kvadratnih kilometrov, torej 4.5 krat več kot meri vsa japonska država ali 16 odstotkov ozemlja kitajske države. Med vojnimi pohodi so Japonci zasegli 1938 težkih topov, 1859 možnarjev, 359 brzostrelnih in protiletalskih topov, 357.701 pušk, 898 tankov, 2331 oklopnih vagonov in 30 bojnih ladij. Armadna letala so v tej dobi sestrelila 396 letal v zraku in 163 na tleh. Število padlih Kitajcev je 1,587.600; vsega skupaj pa je Kitajska izgubila 3 milijone ljudi, če prištejemo še ranjence in pogrešance. Japoncev je padlo 85.800 in le 57 japonskih letal je bilo na kitajski fronti poškodovanih ali uničenih.

Obnovljena Španija na razstavi. Špansko generalno ravnateljstvo za opustošene pokrajine je osnovalo v Madridu razstavo za obnovitev Španije. Pri otvoritvi je bil navzočen sam general Franco. Pohod skozi razstavo je kakor pohod skozi državljansko vojno. Iz razstave je razvidno, kje so se pomikale armade, kod so divjali najljutejši boji, posebej so zaznamovana porušena mesta. Vsaka pokrajina ima na razstavi svojo dvorano. O pokrajini Teruel na primer izvemo, da se je med državljansko vojsko znižalo število ovac od 800.000 na 350.000; število koza je padlo od 46.000 na 28.000. Od 7600 glav goveje živine jih je ostalo še 1200. Iz razstave je pa tudi razvidno, kakšno bo novo lice porušenih mest in vasi v obnovljeni Španiji.

Nova najdba pračloveka v Italiji. Odkar vemo, da se v raznih plasteh zemeljske skorje nahajajo le določene okamenine in da moramo človeka iskati le v zadnjih najmlajših plasteh, so postale tudi najdbe pračloveka številnejše. Danes poznamo že nad 40 nahajališč pračloveka. Evropa jih ima največ, zlasti srednja in zahodna. V južni Evropi pa je bil pračlovek poznan dolgo časa le iz Gibraltarja, čeprav je gotovo bival na apeninskem in balkanskem polotoku, kjer so zavzemale poldenitve le malenkosten obseg. Pred leti so tudi v Italiji v bližini Rima našli na pračloveka, sedaj pa so v bližini Neapla našli izredno lepo ohranjeno lobanjo, ki so jo strokovnjaki takoj spoznali za pračloveško. Starost lobanje cenijo na približno 70 tisoč let.

Urad za povodno gospodarstvo v Bernu je izračunal, da bo Bodensko jezero čez 16.000 let izsušeno in bo le še peščena in kamnita puščava. Ren in drugi dotoki prinašajo namreč vsako leto nekaj kubičnih metrov gruščja in kamenja, ki jezero sicer počasi, a stalno zasipa. Medtem ko je bilo v 4. stoletju sedanje mestece Rheineck še na obali Bodenskega jezera, je sedaj štiri kilometre od brega oddaljeno. Prostor vmes je travnata in poljedeljska zemlja. Če bo jezero še nadalje v istem razmerju kot doslej zasipano s kamenjem in gruščem, bo po računih strokovnjakov čez 16.000 let popolnoma izginilo.

Dva meseca zapora za samovoljne spremembe v delavski knjigi. Neki krojač bi bil rad menjal svoj poklic. V ta namen je kratkoma vpise v svoji delavski knjigi spremenil. Postal je čez noč ključavničar. Istotako je spremenil vpise svojih dosedanjih zaposlitev. Delovni urad v Brucku je to izpremembo zapazil in krojača naznanil sodniji. Sodišče v Leobnu je obtožnica obsodila na dva meseca zapora.

Mati je zmerjala sina, ki je bil hud pijanec: „Tak si kot kako živinče! Sram te bodi!“ Oče, ki je bil zraven, pa reče: „Glej, zakaj mu delaš krivico?“ „Kaj“, se mati razjezi, „temu malopridnežu da delam krivico?“ „Ne, ne, žena,“ pravi mož, „ne njemu, ampak živinčetu! Zakaj, ali si že kdaj videla, da bi bil vol pijan?“

Dober poveljnik. Neki vojskovodja iz znane italijanske rodovine Medici je nekoč rekel svojim vojakom: „Nikoli me ne boste slišali reči: Naprej junaki! ampak zmiraj bom rekel: Junaki, za menoj!“ V resnici se je vedno bojeval v prvi vrsti.

Bitka pri Sedanu 1870. Bitka pri Sedanu 1. septembra leta 1870 je prinesla Nemcem odločilno zmago nad cesarsko Francijo. V tej bitki je Moltke popolnoma obkrožil francoskega vrhovnega poveljnika Mac Mahona in po enodnevnih bitki prisilil Francoze k predaji. Nemci so zajeli 104.000 mož, 558 topov ter cesarja Napoleona, ki je bil pri četah. Francozi so v bitki izgubili 17.000 mož, Nemci pa 9000. Tudi v tej vojni so se odigrali pri Sedanu odločilni dogodki, kjer je nemška vojska najprej predrla Daladierovo bojno črto, to je podaljšano Maginotovo črto.

Nanijem, Anicam in Nancam k njihovem imendan v petek 26. t. m. naše iskrene čestitke!

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — Založnik: Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. Veljavna je inseratna tarifa 1.

Vabilo

na 50. redni letni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Sinči vasi s sedežem v Dobrli vasi, r. z. z. n. z., ki se vrši dne 4. avgusta 1940 ob 14. uri pop. v uradnih prostorih v Dobrli vasi.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora,
2. Poročilo načelstva in nadzorstva,
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1939,
4. Revizijsko poročilo,
5. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

(33)

Načelstvo.

Slov. kulturno društvo v Železni Kapli javlja, da je umrl v neki bolnici v Franciji njegov član

vojak v nekem inf. reg.

Peter Pavl

pd. Blajzov v Koprivni,

Ohranil je do svoje smrti zvestobo domu in rodu.

Za slov. kulturno društvo namestnik vodje:

Anton Jerlich, posestnik.

št. 35

Za Führerja in domovino je dal v Narviku svoje mlado življenje član slov. kulturnega društva v Železni Kapli

Gefreiter v nekem inf. reg.

Filip Pečnik

Ostal je do svoje smrti zvest narodu in državi.

Za slov. kult. društvo namestnik vodje:

Jerlich Anton, posestnik v Lobniku.

št. 34